Nyheter och annan information från Hölö-Mörkö Hembygdsförening • December 2013

Kulturcentrum Kyrkskolan

Leaderprojektet Kulturcentrum Kyrkskolan är snart slut. Projektledaren Ansa Borin arbetar just nu med att skriva slutrapporten till Jordbruksverket.
Hölö Mörkö kommundelsnämnd (KDN) har beslutat att den kulturella inriktningen ska fortsätta samt att kulturutbyten bör uppmuntras.
För Kulturcentrum Kyrkskolan har 200 000 kr reserverats i KDN:s budget 2014.
Ett förvaltningsråd har inrättats med två representanter per förening (Hembygdsföreningen, HBF och Sörmlandskustens Konst & Hantverksförening, SKHF) samt tre representanter från kommunen, varav en tjänsteman samt två politiker.
Kommunens utredning om Kulturcentrum Kyrkskolans framtid är klar. Utifrån denna ska förvaltningsrådet arbeta för en långsiktig hållbar lösning med sikte på fortsatt kulturverksamhet i Kyrkskolan.

Lediga lokaler

Idag finns fyra lediga lokaler att hyra i Kyrkskolan:
Övervåning trähuset, 15,5m², 960kr/m², 14 880/år (köket) samt **två rum + kök** 83m², 760kr/m², 63 080/år.
Bottenvåning trähuset, 9m², 1060kr/m², 9 540kr/år (rummet intill kaféet).
Vävstugan: saknas uppgifter på hyra.

Kaféet kommer fortsättningsvis att vara öppet på helgerna (lördag-söndag) kl. 12^{00}-16^{00}.
HBF och SKHF ansvarar för serveringen.

Louise Thor

HÖLÖ-MÖRKÖ
HEMBYGDSFÖRENING
ÖNSKAR SINA MEDLEMMAR
EN GOD JUL
OCH ETT GOTT NYTT 2014

Kyrkskolans Kafé

I januari har det gått ett år sedan kaféet i Kyrkskolan började drivas av Hembygdsföreningen och Sörmlandskustens Konst & Hantverksförening och där vardera förening ansvarade för bemanningen varannan helg.
I juli hade vi under fyra veckor öppet varje dag. Två praktikanter från Hölö hjälpte till med arbetet. De bakade och serverade. Allt som vi serverar är hembakat, något som så småningom lockat mången stamkund.
För hembygdsföreningens del axlade Monica Thorberg det stora ansvaret för bemanningen och det har hon gjort med bravur. Under 26 helger har 26 medlemmar hjälp till. Många har jobbat flera helger. Ett stort **TACK** till alla.
Kaféet har blivit en träffpunkt för många. Här kan man titta på utställningar och prata med andra intresserade. Under året har det varit ett flertal intressanta och trevliga utställningar. Hembygdsföreningen hade sin fotoutställning " Hölös utveckling" i 14 dagar i november.
Besökarna tycker det är trevligt att det hänger saker på väggarna och att detta byts ut varannan till var tredje vecka. I anslutning till kaféet finns en liten handelsbod där man kan köpa fina presentartiklar som är tillverkade av Hölöbor.
Ni som ännu inte har besökt oss har gått miste om mycket.
Varmt välkommen till vårt mysiga kafé.

Helleby Bod

Här fortsätter vi på temat om bygdens tidigare företag och affärer.

Kommer man norrifrån på gamla riksettan, senare E4 innan motorvägen blev farbar, passerar man, strax före avtagsvägen till Mörkö och Oaxen, Helleby Bod. Låga, faluröda byggnader på höger sida om landvägen, med vackra blomsteruppsättningar på utsidan samt

Dagens Hellebybod

skylten ”Öppet”. År 2007 startade Anneli Berglund sin numera mycket välsorterade blomsteraffär i Helleby Bod. Allt efter kundernas önskemål har sortimentet utökats, så även affärsutrymmena. En blomstrande affär alltså – i dubbel bemärkelse!

Interiör dagens Hellebybod

”Blomstrande” har Helleby Bod varit även tidigare. Närmare bestämt när trakten runt Hölö kyrka sedan lång tid tillbaka var Hölöbygdens centrum.

Krog

Från mitten av 1700 talet gjordes ovan nämnda väg körbar, de närbelägna milstolparna tyder på år 1777.

Från att tidigare ha var anhaltsplats för förbipasserande till fots och på häst utökades nu krogverksamheten vid Helleby. Krogar låg tätt längs riksväg 1, de närmaste var vid Tullgarn, Staf, Yttereneby, Pilkrog, Brandalssund. På Helleby Krog serverades öl och vin, kanske även starkare drycker av spåren i golvet i vinutskänkningsstugans källare att döma. Djupa gropar där tyder på var upplaget av brännvinstunnor förvarades. Det var även på Helleby Krog som Hölös räddning undan rysshärjningarna hade sin början (läs hembygdsföreningens skrift Hölöprosten Scharff och Rysshärjningarna av Ivar Högström).

Handelsbod och vinutskänkningsstuga

I samband med att järnvägen genom Järna öppnades 1867 minskade resandet på landsvägen. Helleby Krog övergick till att bli handelsbod, även kallad Hölö bod. Krogverksamheten fortgick ett tag till i vinutskänkningsstugan, det lilla huset i mitten av de tre utefter vägen och sannolikt det äldsta.

Hellebybod på 1940-talet *Arkivbild HMHF*

Vinutskänkningsstugan bestod av endast ett rum där gästerna satt runt ett långbord. På kortsidan mot vägen fanns ett fönster, på södra långsidan en öppen spis. I källaren under stugan finns ett murat valv med uppgång mot landvägen. När vägen 1954 breddades och rätades ut fylldes uppgången igen, enligt notis i Sörmlands Nyheter nov 1958, ett våghalsigt förfarande av vägverket med tanke på den då hårt trafikerade vägsträckan.

Citat ur tidningen: ”Man kan undra hur vägmyndigheterna kan tillåta sådant men kanske är det med tanke på byggnadens aktningsvärda ålder som man blundar för gällande vägförordningar … Nu kan faktiskt vem som helst vid minsta avvikelse från vägbanan hamna nere i en visserligen välförsedd men knappast bekväm jordkällare … ”

Hellebybod på 1940-talet Arkivbild HMHF

Förtida affärscenter

Samtidigt med vägbreddningen 1954 flyttades ett magasin och en bensinstation från andra sidan vägen över till handelsboden. Magasinet fick bli lager för alla nyttigheter en lanthandel kunde erbjuda, specerier, sybehör, hästskor till kilopris, skor till oxar, cement, bara för att nämna några.
Här kunde man hämta och lämna sin post och inte att förglömma ljugarbänken där man dagligdags utbytte traktens nyheter.
Kommen norrifrån fanns på tomten i turordning; bostadshus, vinstuga, handelsbod, bensinstation och busshållplats. Med andra ord, ett förtida affärscentrum.
Affären arrenderades vid denna tid av Berndt Sjögren som1934 efterträdde sin farbror Kristian Sjögren. Bernts intension var att, citat ur tidningen ovan, ”förvandla en av Sveriges äldsta handelsbodar till en hypermodern affär som inte kommer att stå någon av städernas specerihandlare efter”. Två stora skyltfönster öppnades mot gatan, inne i affären anordnades självbetjäning, om än i mindre skala. Affären hade vid den tidpunkten en årsomsättning på 400 000 kr. Hölöborna hade all anledning att vara stolta över denna sin butiksraritet.

Lanthandeln upphör

1964 kunde man i Sörmlands Nyheter läsa: ”100 årig lanthandel i Hölö skall upphöra”. Köpman Klintberg, som övertog affären 1962, valde att lägga ned verksamheten sista lördag i nov 1964. Sannolikt med anledning av den ökande bilismen vilken fick kunderna att hellre handla i Trosa. Klintberg satsade istället på en affär inne i nya Hölö centrum.

Från mitten av 1960 talet fram till 1980 inrymde Helleby Bod antikaffär, något många från både när och fjärran kände till. Den 26 januari 1966 brann handelsboden delvis ned. I samband med återställandet förlängdes vinkelbyggnaden för att ge plats åt pannrum som försörjde bostad och affär med värme.
Efter att antikaffären upphörde blev Helleby Bod privatbostad och var så fram till 2007 när blomsteraffären öppnade..

Waltraut Neuschütz

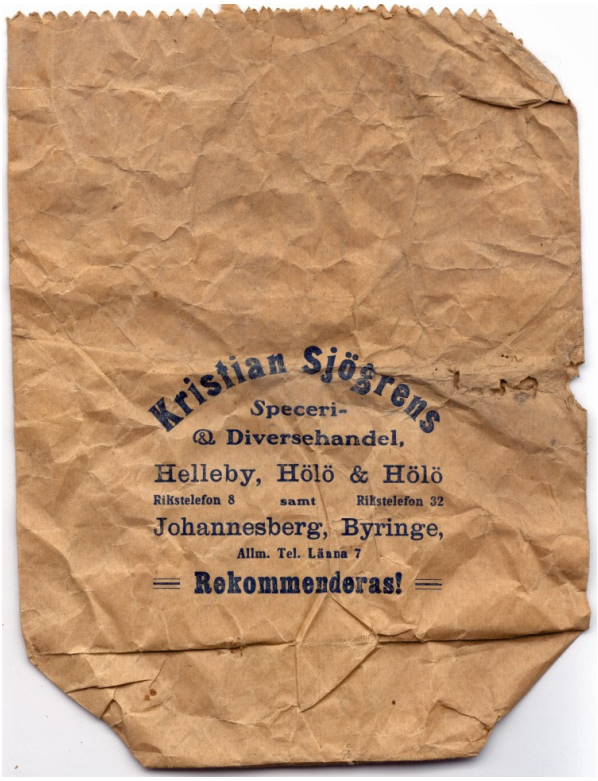

Påsen hittades när den äldre villan i Hemsta/Hölö renoverades.

Föreningsbrev B

Kommande program 2014:

Öppet hus 25-26 januari kl 12-15
Öppet hus 22-23 februari kl 12-15

Årsmöte söndag 23 mars kl 13 i Gula Salen

Du vet väl att du kan hyra en Mörködräkt? Kostnad 1100 kr/dygn.

Våra hembygdscirklar fortgår:
Hölöcirkel startar igen den 22 jan och
Mörköcirkeln träffas sista måndagen i månaden.

Kulturcentrum Kyrkskola.
Gula Salen

16/11-15/12 **Hjärtat** medlemsutställning

Inga utställningar är än så länge inplanerade under våren 2014.

Kaféet Kyrkskola.
Utställning:
23/11-15/12 **Julens pynt och traditioner**

Kaféverksamheten drivs av Sörmlandskustens Konst– och Hantverksförening och Hölö-Mörkö Hembygdsförening, öppet lördag söndag kl 12-16. Smörgåsar och hembakt.

Besökare låter sig väl smaka!

Spinnverkstan
I gamla skolslöjdsalen träffas Spinngruppen varje tisdagskväll mellan kl 17.30 och 20.00. Här spinner vi vidare! Ta en titt på vår hemsida: www.spinnverkstan.se

---

Medlemskap i Hölö-Mörkö Hembygdsförening:
I avgiften ingår Årskrönikan som skickas ut i god tid före årsmötet i mitten av mars samt säsongsutskicken av våra Kontaktblad. Medlemsavgiften: 200 kr för enskild medlem och 275 kr för familj. Pg 82 65 18-3.

Hölö-Mörkö Hembygdsföreningens styrelse 2013 :

Louise Thor, ordförande	551 56145	Maj Petersson	551 57391
Lars Warg, v ordförande	668 36 09	Barbro Söderström	551 56166
Waltraut Neuschütz, sekr.	551 56330	Jan Lundberg	551 59118
Rasmus Eriksson, kassör	551 57812	Sonnie Kimsjö	550 60531
Ivar Kraft	551 57664	Ankie Schipper	0156 13055
Susanne Bergholtz	551 51441	Sven-Erik Andersson	551 57873

Kyrkskolan, 15392 Hölö.
www.holomorkohbf.se info@holomorkohbf.se